

© Avropa Şurası/Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi, 2012. Bu tərcümə Avropa Şurası İnsan Hüquqları Etimad Fondunun (www.coe.int/humanrightstrustfund) dəstəyi ilə həyata keçirilib. Tərcümə Məhkəmə üçün məcburi deyil. Əlavə məlumat üçün sənədin sonunda müəllif hüquqları haqqında qeydə baxın.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

"Təbiəti Mühafizə Cəmiyyəti" və İsrəfilov Azərbaycana qarşı (Tebieti Mühafizə Cəmiyyəti and İsrəfilov v. Azerbaijan), ərizə № 37083/03

08.10.2009-cu il tarixli qərar [I Bölmə]

Maddə 11

11-ci maddənin 1-ci bəndi

Birləşmək azadlığı

Qanunvericiliyin və öz nizamnaməsinin tələblərini pozması əsas gətirilərək ictimai birliyin ləğv olunması:
pozuntu baş verib

Faktlar – İctimai birlik olan birinci ərizəçi 1995-ci ildə Ədliyyə Nazirliyində ("Nazirlik") qeydiyyatda alınmışdı. Onun nizamnaməsində ümumi yığıncağın beş ildə bir dəfə keçirilməsi haqqında qayda əks olunmuş, amma ümumi yığıncaq yalnız 2002-ci ilin avqustunda keçirilmişdi. İki həftədən sonra o, Nazirlikdən xəbərdarlıq məktubu aldı,¹ orada tələb olunurdu ki, ərizəçi birlik yol verdiyi bir sıra qanun pozuntularını aradan qaldırsın və nizamnaməsində dəyişikliklər etsin. Ərizəçi birlik etiraz edərək bildirdi ki, ümumi yığıncaq artıq keçirilib və nizamnamənin qanunvericiliyin tələblərinə uyğunlaşdırılması üçün addımlar atılır. Sonra Nazirlik ikinci dəfə xəbərdarlıq etdi, xəbərdarlıqda qeyd edilirdi ki, 2002-ci ilin avqustunda ümumi yığıncağın çağırılmasında pozuntulara yol verilib və birliyin üzvlərinin və bölmələrinin siyahısında səhvlər var. 2002-ci il oktyabrın sonunda üçüncü xəbərdarlıq göndərildi, orada deyilirdi ki, əvvəlki iki məktubdakı tələblərin yerinə yetirilməsi ilə bağlı məlumat təqdim edilməyib. Üçüncü xəbərdarlıqda o da qeyd edilmişdi ki, ərizəçi birlik ictimai təşkilatların özəl sahibkarlıq fəaliyyətində iştirakına qanunla qoyulmuş qadağanı pozub. 2003-cü ilin martında Nazirlik üç xəbərdarlıq məktubunda göstərilmiş pozuntular aradan qaldırılmadığına görə ərizəçi birliyin ləğvi olunması barədə məhkəmə qərarının çıxarılmasına nail oldu.

Hüquqi məsələlər – **Maddə 11:** Məhkəmə ərizəçi birliyin ləğvinin digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etməkdən ibarət qanuni məqsəd daşdığını qəbul etməyə hazırdır. Ərizəçi birliyin hüququna müdaxilənin qanunla nəzərdə tutulan olub-olmaması məsələsi bu məsələ ilə sıx əlaqəli olan daha geniş bir məsələ ilə – müdaxilənin demokratik cəmiyyətdə zəruriliyi məsələsi ilə birgə nəzərdən keçirilməlidir. Qanunvericilik müddəalarının nə dərəcədə dəqiq ifadə olunması məsələsi də meydana çıxır, belə ki, müvafiq qanunvericilik ümumi sözlərlə ifadə olunmuşdu və belə görünür ki, Ədliyyə Nazirliyinə geniş diskresion səlahiyyətlər verirdi. Konkret olaraq, "Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında" Qanunun "məqsədlərinə zidd olan" ifadəsi, görünür, qeyri-məhdud məsələlər dairəsini əhatə edirdi, halbuki

¹ "Qeyri-hökumət təşkilatları haqqında" Qanunun 31-ci maddəsində deyilirdi ki, hər hansı qeyri-hökumət təşkilatı bu "qanunun məqsədlərinə zidd olan hərəkətlərə yol verdikdə" ona xəbərdarlıq edilə bilər. Qeyri-hökumət təşkilatı il ərzində iki dəfədən artıq yazılı xəbərdarlıq aldıqda məhkəmə onun ləğvi barədə qərar qəbul edə bilər.

mümkün olan yeganə sanksiyanın (məcburi ləğvetmə) ağırlığını nəzərə alsaq, həmin məsələlər dəqiq müəyyənləşdirilməli idi. Həmçinin birliyin daxili idarəçiliyinə və cari fəaliyyətinə müdaxilə etmək, yoxlamaları həyata keçirmək məsələsində Nazirliyin səlahiyyətlərinin həcmi və həddlərini, yaxud nöqsanların aradan qaldırılması üçün müddətləri tənzimləyən dəqiq normalar da yox idi. Dövlət orqanları birliyin ləğvi üçün iki əsas qeyd etdilər. Onlardan birincisi daxili idarəçilik qaydalarının pozulmasından, ikincisi isə qanunsuz fəaliyyətlərdə iştirakdan ibarət idi.

Birinci əsasla gəlincə, Məhkəmə qeyd etdi ki, birləşmək azadlığı təşkilatların idarə olunmasında dövlətlər tərəfindən qaydaların və tələblərin müəyyən edilməsinə mane olmur. Belə qaydalar birliyin idarə olunmasında və fəaliyyətlərində birlik üzvlərinin iştirak etmək hüququnun təmin olunmasına, habelə qeyri-kommersiya təşkilatlarının malik olduğu hüquqi statusdan və müvafiq iqtisadi imtiyazlardan sui-istifadə hallarının qarşısının alınmasına yönəlib. Ərizəçi birlik təxminən yeddi il ərzində ümumi yığıncaq çağırmaqla və nizamnaməsini milli qanunvericiliyə uyğunlaşdırmaqla açıq-aşkar pozuntulara yol vermişdi. Lakin hələ birinci xəbərdarlığı alana qədər o, ümumi yığıncaq çağırmaq yolu ilə nöqsanları aradan qaldırmağa çalışırdı və ona vəziyyəti düzəltməsi üçün real imkan verilməli idi. Bunun əvəzinə digər pozuntular önə çəkildi və Nazirlik nisbətən qısa müddətdə daha iki xəbərdarlıq göndərdi, özü də hər dəfə birliyin vəziyyəti düzəltməsinə cəmi on gün vaxt ayrılmış və məhz hansı konkret tədbirlərin tələb olunduğu göstərilməmişdi. Belə görünür ki, bu müddət özbaşına təyin olunurdu və birliyin nöqsanları aradan qaldırmaqdan ötrü real şansa malik olmasını təmin etmək üçün həddən artıq qısa müddət idi. İstənilən halda, birliyin daxili işlərinə Nazirliyin iki əlavə xəbərdarlıq formasında müdaxiləsi, xüsusən birliyin üzvlərinin şikayəti olmadığı bir halda, əsassız görünür. Birliklərin idarəetmə orqanlarının funksiya və strukturlarına dövlətlər tərəfindən minimal tələblərin müəyyən edilməsi qanuni olsa da, birliyin öz nizamnaməsində nəzərdə tutulmuş hər bir ayrıca formallığa riayət etməsinin təmin olunması dövlət orqanlarının işi deyil.

İstənilən halda, milli məhkəmələr iddia edilən pozuntuların yoxlanılması üçün müstəqil məhkəmə təhqiqatı aparmamışdılar və sadəcə olaraq Ədliyyə Nazirliyinin vəzifəli şəxslərinin gəldiyi nəticələri qəbul etmişdilər, həmçinin pozuntuların həqiqətən baş verdiyi və ya müdaxilə üçün yetərli əsas təşkil etdiyi barədə məlumatlar da yoxdur. Müvafiq olaraq, dövlət orqanları müdaxilə üçün münasib və yetərli səbəblər göstərmədilər. Nəhayət, müəyyən daxili idarəetmə qaydalarına əməl etmədiyinə görə birliyin ləğv olunması qeyri-mütənasib reaksiya idi və bu halda radikallıq dərəcəsi daha az olan tədbirlər tələb olunurdu.

İkinci əsasla, yəni birliyin qanunsuz fəaliyyətlərdə iştirakına gəlincə, bu iddialar olduqca qeyri-müəyyən və qısa idi və təfəssilatlı deyildi. Daxili məhkəmələr iddia edilən pozuntulara dair birbaşa sübutları qiymətləndirmədən, yaxud iddia edilən zərərçəkənləri və ya şahidləri dindirmədən sadəcə olaraq Ədliyyə Nazirliyinin iddialarını həqiqət kimi qəbul etmişdilər. Beləliklə, bu iddialar sübuta yetirilməyib və ərizəçi birliyin bu əsasla görə ləğv olunması barədə qərar hüquqa ziddir.

Nəticə: pozuntu baş verib (yekdilliklə).

Maddə 41: Mənəvi ziyana görə 8000 avro təyin olundu.

© Avropa Şurası/Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi, 2012.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin rəsmi dilləri ingilis və fransız dilləridir. Bu tərcümə Avropa Şurası İnsan Hüquqları Etimad Fondunun (www.coe.int/humanrightstrustfund) dəstəyi ilə həyata keçirilib. Tərcümə Məhkəmə üçün məcburi deyil; eyni zamanda, Məhkəmə tərcümənin keyfiyyəti ilə bağlı heç bir məsuliyyət daşımır. Tərcümə Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi HUDOC presedent hüququ bazası (<http://hudoc.echr.coe.int>) və ya Məhkəmənin onu bölüşmüş olduğu hər hansı digər məlumat bazasından yüklənə bilər. Bu tərcümə qeyri-kommersiya məqsədləri üçün istifadə oluna bilər; bu halda işin tam adına, habelə yuxarıda göstərilən müəllif hüquqları haqqında qeydə və İnsan Hüquqları Etimad Fonduna istinad edilməlidir. Bu tərcümənin hər hansı bir hissəsinin kommersiya məqsədləri ilə istifadə edilməsi üçün publishing@echr.coe.int ilə əlaqə saxlayın.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe

(www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int